

jezen zaradi počasnosti obleganja, ukaže saperja podkopnika z vsemi tovariši obesiti; ta pa pogumno ugovarja, češ treba pač počakati, da sveča, postavljena na smodnik, dogori. Prav tedaj se podkop razleti in dohod v mesto je odprt (str. 225—257).

Sklepno poglavje povzema izsledke iz vsega razpravljanja. Bistveni razloček zgodovinske pesmi nasproti bylini je tesna povezava z dogodki; pesem podaja neposredni dojem dogodkov na pesnika, razdalja med opisanim dogodkom ali osebo in pesnikom je prav majhna. Temu ustreza tudi slog, ki je preprost in naraven, občinstvo takega tudi pričakuje. O početku byline pa ničesar ne vemo. Osebnosti in dogodki so vzvišeni nad vsakdanjostjo, junaki in njih živali so čudežne velikosti in moči, taka so tudi njihova dejanja. Pripovedovanje je zložno in počasno, umerjeno na občinstvo, ki se mu nikamor ne mudi. Ni vezano na zgodovinsko resničnost. Slog je slavnosten, krasoten, dà preobložen. Iz primerjave s turško-tatarsko in starogermansko epiko meni Stief, da so pri teh narodih gledali na zgodovinske osebe in dogodke kot na čudežna bitja in na čudeže. Prehod z ene pesemske vrste v drugo, zgodovinske pesmi v bylino in narobe, meni Stief, da je omogočen s tem, da jih ne loči, če ne štejemo igrske pesmi, posebna pesemska mera. O historičnih pesmih novega sloga pa pravi, da so se pojavile nekako v 16. stoletju, ker se je tedaj spremenilo gledanje na zgodovinske osebe in dogodke. (str. 167—294).

Knjigo zaključuje kratek povzetek v danskem jeziku (str. 267—274).

Na koncu še nekaj pripomb. Glede na uvodoma podano opredelitev zgodovinske ljudske pesmi v nasprotju z bylino, ki nje nastanek v 16. stoletju na koncu razlaga iz spremenjenega gledanja na zgodovinske osebe in dogodke, naravnega namesto nadnaravnega, bi bilo dobro, ko bi bil avtor pritegnil v primerjavo tudi starorusko historično epiko, pesem »Slovo o polku Igorjev« in njene predhodnice, odlomkoma ohranjene v pripovedovanju staroruskih kronik. Kljub epskemu slogu tu ni opaziti nikakega gledanja na zgodovinske osebe in dogodke kot na nadnaravna bitja in na čudeže. In to ob prav različnem razmerju do dogodkov tudi v Slovu in v ustreznih poročilih v južni Ipatjevski in v severni Lavrent'jevski kroniki. Prim. Evg. Ljackij, Slovo o polku Igorjeve, Práce Slovanského ústavu v Praze 1934, Skazanija o knjaze Igorje, str. 32—41, posebej o njegovem ubegu, str. 37—38. — K težavi, ki jo dela avtorju sklepna vrsta v lirski pesmi o Skopinu-Sujskem — »i v Latynskuju zemlju prevratili« (str. 53) — je pripomniti, da jo je treba razumeti kakor avtorjev stavek na str. 52, ko pravi o »semobojarščini«, da »their reign... played the country into the hands of the Poles«. — K str. 56 pa je pripomniti, da prof. Stief tam ne loči dobro trditev V. V. Danilova glede pesmi Richarda Jamesa od trditev N. K. Gudzyja. V op. 1., str. 470, Istorii Drev. russ. literatury (1945 = angl. izd., str. 504, op. 13), priznava Gudzy Danilova trditev, da sta oba zbornika Jamesov in Kvašaninov produkt »ne narodnogo, ustnogo, a individual'nogo, knjižnogo tvorčestva«, samo glede Kvašanina; glede Jamesovih zapisov pa pravi sam v tekstu, str. 470 (504), da v obeh tam navedenih pesmih (o Kseniji Godunovi in o Skopinu Sujskem) »kak i v drugih, zapisannyh dlja Ričerda Džemsa, tradicii ustnoj pesni sočetajutsja s knjižnim stichtvorstvom...«

Ivan Grafenauer

Néprajzi Értésitő. Nemzeti múzeum. Néprajzi múzeum Évkönyve. XXXVI. 1954. Str. 316. — XXXVII. 1955. Str. 316. Budapest.

Madžarska etnografija je imela do konca zadnje vojne dvoje glasil: poleg Ethnographije še A Magyar néprajzi múzeum Értésitője (Vestnik M. etn. muzeja), ki je z letom 1944 prenehal izhajati. Sedaj so ga obnovili pod krajšim naslovom »Néprajzi értésitő« (Etnografski vestnik) in s podnaslovom Letopis Etnografskega muzeja. Medtem ko je Ethnographia namenjena predvsem episom iz območja družbene in duhovne kulture, je NE namenjen raz-

pravim in gradivu s področja materialne kulture ter muzeologije. Zadnji dve knjigi vsebujeta zelo bogato gradivo.

Prva knjiga prinaša razprave in gradivo s terena o novi pripravi za izdelovanje povresla, o vinogradništvu v okolici Budimpešte, o oranju in pluznih tipih na zahodnem Madžarskem — važno za nas, ker je to naša bližina in mnogo enakosti! — o tipu navpičnih statev, ljudskih glasbilih, kovinskih posodah ciganov, pastirskih pravilih na ogrski pusti in o ljudskih glasbilih. Obravnavajo pa naslednje muzejske predmete: zbirko Antala Regulyja, ki jo je ta prinesel pred 110 leti od madžarskih sorodnikov iz Sibirije; datirano keramiko, keramiko iz severne Gvineje v peštanskem EM, čančo iz Ecuadorja, oblike ščitov iz vzhodne Afrike. — Poročila o muzejskem delu in muzejske vesti govorijo o jubileju Lajosa Kissa, ki je v petdesetih letih organiziral dva pomembna pokrajinska muzeja; drugi jubilan je Károly Cs. Sebestyén, ki je tudi posvetil 50 let od doživetih 70 predvsem raziskavanju madžarske kmečke hiše in pohištva. Poročili o razstavi »Zgodovina madžarske ljudske noše« in »Tiszaigar, alföldska agrarnoproletarska vas« nas seznanjata z današnjo smerjo madžarske muzeologije in terenskega dela. Pregled dela EM v Budimpešti od 1944—1954 poroča o izgubah med vojno in o izredno nagli obnovi. Danes ima pet oddelkov.

Druga knjiga NE prinaša uvodnik glavnega urednika in bivšega ravnatelja EM Ivána Balassa o desetih letih dela v muzeju. Najnovejša prizadevanja sodobne madžarske etnografije se zrcalijo iz spisa o vinogradništvu in sadjarji 14. stoletja; o funkciji lončne posode v življenju Mezökövesda, o obdelavi konoplje, o ovirah pri sesanju mladicev, pridelovanju koruze. Ta knjiga prinaša tudi razpravi o duhovni kulturi: o oblikovnih problemih petih zgodb in o zbirki naricaljk. Iz arhiva v Kiskunhalasu objavljajo zgodovinske podatke, posebna razprava v ruščini obravnava pokrivalo šamanov pri Nanajcih, druga v angleščini pa plastično oblikovanje človeških in živalskih figur v okolici Kilima-Ndjara na osnovi predmetov v EM. — Stipendist, ki je več mesecev prebil v Bolgariji, piše o rodopski hiši. — Med vestmi so posebno zanimiva poročila madžarskih etnografov, ki so kot spremljevalci razstav ali stipendisti bili na Kitajskem, v Burmi, Franciji, na Poljskem itd. Tu in drugod srečamo tudi podatke o uprabi filma v njihovem delu. Obe knjigi sta posrečeno ilustrirani.

Vilko Novak

George A. Megas, *The Greek House. Its evolution and its relation to the houses of the other Balkan peoples.* Athens 1951. Series of publications of the Ministry of reconstruction No 37. Str. 134 + XVIII prilog.

Avtor, profesor etnografije v Atenah in ravnatelj etnografskega arhiva Akademije znanosti prav tam, je napisal tudi delo *The Houses of Thessaly* (1946), v grščini pa tudi o lemnijski in traški hiši. Naslovi drugih del v isti seriji dokazujejo, koliko skrbi posvečajo Grki ne le obnovi naselij, marveč v zvezi z njo tudi študiju teh vprašanj, ki zajemajo poleg arhitekture, geografije itd. predvsem etnografijo. Nič čudnega, saj je bilo v Grčiji porušenih med vojno in po njej okoli 450.000 hiš, kar je skoraj četrtnina vseh.

Megasovo delo je prva sinteza o grški ljudski hiši, ki se je razvijala stoletja pod vplivom mnogih kultur. Spis je bil prvotno predavanje na zboru CIAP v Parizu 1947. Pisatelj prikazuje problem v zvezi s stanjem v sosednih deželah, zato je prav grška hiša obdelana manj podrobno, ker je v besedilu mnogo slik in risb. Delo je sestavljeno v treh delih. V prvem, najboljšejnem (str. 5—53), so opisane razne oblike grške hiše v dveh poglavjih. V prvem prikazuje hiše s poševno streho v kontinentalnih predelih dežele, razširjene zlasti na ravnini. Imajo kamnit temelj, zidane so iz opeke in krite s strešniki. Najprvotnejše zgradbe so enocelične, v katerih bivajo ob ljudeh tudi živali in hranijo živila. V najpopolnejši obliki so te vrste hiše trdelne. Medtem ko so na ravnini hiše prtilične, so v goratem svetu nadstropne, z gospodarskimi